

प्रिझ्न मिन्स्ट्री रविवार
११ ऑगस्ट २०१९

मिस्सा-विधी

प्रास्ताविक विधी:

आपला गुरु येशू स्वतःची गणना कैद्यांमध्ये करतो. तो म्हणतो, 'मी तुरुंगात होतो आणि तुम्ही मला भेटाला आलात' परमेश्वरा तुझ्या कळपामध्ये तू सर्व मेंढरांना जागा देतोस. आम्ही ज्यांना कमी लेखतो व त्यांचा तिरस्कार करतो अशांना आम्ही आमच्या अंतःकरणात जागा द्यावी अशी कृपा आम्हाला दे.

प्रार्थना (Penitential Rite):

एखाद्या कैद्याला त्यांच्या गुन्ह्याबद्दल शिक्षा फर्माविली जाते व त्यास कैदेत टाकले जाते. इतर लोकांसाठी ते प्रकरा तेथेच संपते परंतु देवासाठी ते संपत नाही. तुमच्या शब्दाला क्षमा करण्यासाठी व ज्यांनी तुमचा गैरफायदा घेतला अशासाठी आपल्या अंतःकरणाचे नूतनीकरण होणे गरजेचे आहे. अगदी वाईट अवस्थेत जीवन जगणाऱ्या कैद्यांना त्यामुळे आपण भेटी देऊ शकतो. अशा प्रकारच्या नवीन अंतःकरणामुळे इतरांना पंगू करणाऱ्या, बलात्कार करणाऱ्या, अत्याचार करणाऱ्या, इतरांचा नाश करणाऱ्या, लुटमार करणाऱ्या व्यक्तीला आपण अन्न, वस्त्र, निवारा देण्याचा विचार करू शकतो. सर्वसामान्य माणूस गुन्हेगारास शिक्षा देण्याचाच विचार करील, परंतु अध्यात्मिक दृष्टीकोन असलेली व्यक्ती, गुन्हेगाराच्या यातनांची तीव्रता कमी करण्याचा प्रयत्न करते. "आपल्या प्रभुप्रमाणे आपण सहदय आहोत का?" असे स्वतःला प्रमाणिकपणे विचारू या.

प्रास्ताविक प्रार्थना :

दयाळू परमेश्वरा, आमच्या हृदयातील सर्व गुपिते तू जाणतोस, आमच्या हातून काहीवेळा अन्यायी कृत्ये घडतात. तुरुंगात खितपत पडलेल्या बाधवांकरीता आमच्या प्रार्थना

ऐक ज्या यातनातून ते जात आहेत त्या सहन करण्यासाठी त्यांना धैर्य व आशा दे. त्यांची घरी परतण्याची इच्छा पूर्ण कर. त्यांच्यासाठी धडपड करणाऱ्या लोकांना आशिर्वादीत कर. ही प्रार्थना पवित्र आत्म्याच्या ऐक्यात सदासर्वदा जिवंत राहणारा व राज्य करणारा तुझा पुत्र आमचा प्रभू येशू ख्रिस्ताब्दारे करतो.

पहिले वाचन - एहेज्केल ३४:११-१५

प्रतिसाद - देव कनवाळू व प्रेमळ आहे

दुसरे वाचन - इब्रिय. १३:१-८

जयधोष- हालेलुया, हालेलुया मी उत्तम मेंढपाळ आहे. माझ्या मेंढरांसाठी मी मरण्यास तयार आहे. हालेलुया

शुभवर्तमान - लूक १५:१-७

श्रद्धावतांच्या प्रार्थना

धर्मगुरु-प्रिय बंधु भगिनींनो, येशू दारिद्री लोकांना व पापी जनांना करूण दर्शवितो. आपणही दुसऱ्याविषयी करूणा बाळगावी यासाठी पवित्र आत्म्याब्दारे मार्गदर्शन मिळण्यासाठी प्रार्थना करू प्रतिसाद-हे परमेश्वरा, करूणा कर, आमची प्रार्थना ऐक

- हे परमेश्वर, आम्ही जागतिक चर्चसाठी प्रार्थना करतो. तुरुंगातील बांधवाना तुझ्याब्दारे नवजीवन मिळावे यासाठी झटणाऱ्या पोप, बिशप, धर्मगुरु व दीक्षा पावलेल्या लोकांना सहाय्यक करावे म्हणून आपण प्रार्थना करू या.
- प्रभो, तू एक निष्पाप कैदी होतास, कैद्यांचे दुःख तू अनुभवलेस. मानसिक यातना व छळ सोसणाऱ्या आमच्या कैदी बंधुभगिनीस तुझ्यासमोर आणतो. त्यांच्यावर व त्यांच्या कुटुंबावर आशिर्वाद पाठव. कारागृहाच्या अधिकाऱ्यांनी कैद्यांबरोबर प्रेमाने व सहनशीलतेने वागावे यासाठी त्यांना आशिर्वादीत करावे यासाठी आपण प्रार्थना करू या.

- प्रभो, कारागृह मिशनकार्यात सहभागी होऊन दीनदरिद्री व बहकलेल्यांसाठी आपला वेळ व शक्ती खर्च करणाऱ्या स्वयंसेवकांना आशिर्वादीत कर. येशू आपला उत्तम मेंढपाल, त्याने सर्वांचे संरक्षण करून मार्गदर्शन करावे यासाठी आपण प्रार्थना करू या.
- प्रभो, ज्यांना अन्यायाने शिक्षेब्दारे तुरंगात डांबले गेले आहे त्यांच्यासाठी आम्ही तुजकडे प्रार्थना करतो. ते कोणत्या यातनेतून जात आहेत हयाची जाणीव तुला आहे. दयाळू प्रभू त्यांना कायदेशीर मदत मिळून लवकरात लवकर त्यांची सुटका व्हावी यासाठी आपण प्रभूकडे प्रार्थना करू या.(आता आपण आपल्या वैयक्तिव सामाजिक गरजाकरीता प्रार्थना करू या)

समोरापाची प्रार्थना:

प्रेमळ प्रभो, जेव्हा तुझी लेकरे तुझ्याकडे धाव घेतात त्यावेळस तुला आनंद होतो. तुझे शांती देणारे हात परसरून तुरंगातील बांधवांना स्पर्श कर. नवीन जीवन जगण्यास त्यांना उभारी दे ही प्रार्थना आमच्या प्रभु येशूच्या द्वारे करतो.

अर्पणावरील प्रार्थना :

हे प्रभो, मानवजातीचे तारण करणारा हा पवित्र संस्कार आम्ही तुला अर्पण करीत आहोत. लोकांची अंतःकरणे तू ओळखतोस आणि अन्यायी लोकांना क्षमा करतोस. तुरुगांत असलेल्या लोकांसाठी आमच्या प्रार्थना एक, त्यांच्या दुःखात त्यांना सहनशीलता आणिधीर दे आणि लवकरच त्यांची कैदेतून मुक्तता कर. ही प्रार्थना आम्ही आमच्या प्रभुख्रिस्ताब्दारे करतो.

ख्रिस्तशरीर विधी- जे तुरुंगात खितपत पडले आहेत त्यांची आठवण करा, जसे काही तुम्हीही त्यांच्याबरोबर आहात.

प्रसादानंतर प्रार्थना :

दयालू परमेश्वर, तू आम्हाला पांपाची क्षमा ही देणगी दिलीस अशासाठी की आम्ही पापांपासून दूर राहावे. समाजातील दीन दुबळ्यांची आम्ही सेवा करावी यासाठी आम्हास बल दे ही प्रार्थना प्रभु येशूच्या द्वारे करतो.

कारागृह मिशन कार्य

ख्रिस्तात माझ्या प्रिय बंधु-भगिनींनो,

दिनांक १७ मार्च १८८७ रोजी मारी रेनॉल्ट नावाची एक प्रसिद्ध स्त्री, तिच्या राहत्या घरामध्ये मृतावस्थेत सापडली गळा चिरलेल्या विछिन्न अवस्थेत तिचे मृत शरीर होते. दाराजवळ तिची नोकराणी देखिल गळा चिरलेल्या अवस्थेत पडली होती, बिछान्यावर तिची छोटी मुलगी मारी मृतावस्थेत होती. हया हत्या दागिने व मौल्यावन चिजवस्तू चोरण्याच्या हेतूने केल्या गेल्या असे 'न्यूयॉर्क टाईम्स' हया वृत्तांपत्रात म्हटले होते. एका आठवडयाच्या आत प्रांझिनी नावाच्या गुन्हेगारास पकडण्यात आले आणि त्याला हया तिहेरी खुनाबद्दल फाशीची शिक्षा ठोठावली गेली.

लिसियक्साची संत तेरेस

ही घटना घडली त्यावेळी लिसियक्सची संत तेरेस अवधी चौदा वर्षांची होती. तरीही तिने हया बाबतीत हस्तक्षेप करण्याचे ठरविले. 'एका आत्म्याची कहानी' हया तिच्या आत्म्यचरित्रात तिने लिहिले, 'मला वाटले प्रांझिनी हा केलेल्या कृत्याबद्दल पश्चाताप न करताच फासावर जाईल' त्याला नरकात जाण्यापासून वाचवावे अशी तिची इच्छा होती. म्हणून तिने त्याच्यासाठी परमेश्वराला करूणा भाकली व त्याची नरकापासून सुटका व्हावी हयासाठी तिने मिस्साबली अर्पण केले. दिनांक १ सप्टेंबर १८८७ रोजी तेरेसने ऐपरमध्ये वाचले की, प्रांझिनीने फासाचा दोर गळ्यात अडकविण्यापुर्वी, त्यांच्या मागे उभा असलेल्या धर्मगुरुच्या हातातील क्रसावरील येशूच्या पवित्र जखमांचे पश्चातापी अंतःकरणाने तीनदा चुंबन घेतले.'ज्यांना पश्चातापाची गरज नाही अशा नव्याणाव नितीमानाबद्दल होणाऱ्या आनंदापेक्षा पश्चाताप करणा-या एक पापी माणसाबद्दल स्वर्गात अधिक आनंद होईल'(लुक १५:७)

कारागृह मिशन कार्य- आमची जबाबदारी

लिसियक्सच्या संत तेरेस प्रमाणे आम्हा कॅथेलिकांवर कैद्यांना त्यांच्या नरकवापातून मुक्त करण्याच मोठी जबाबदारी आहे. आजकालच्या तुरंगातील कैद्याच्या वाईट दशेबद्दल तसेच त्यांच्यातील निराशा, असहाय्यता, व अमानवीस स्थितीबद्दल विचार केला आहे का? अनेक तुरंगामधून कैद्यांची वाढलेली गर्दी, अस्वच्छता आढळतो. कर्मचाऱ्यांच्या व पैशाच्या कमतरतेमुळे तुरंगाची स्थिती बिघडलेली आहे. हयासाठी आपण कधी प्रार्थना केली आहे का? कैद्यांना कधी पत्र पाठविले, कधी भेट दिली का? हया अति महत्वाच्या गोष्टीची जाणीव करून देण्यासाठी कॅथॉलिक चर्चने ॲगस्ट महिन्याचा दुसरा रविवार राखून ठेवला आहे. त्याला 'कारागृह मिशन कार्य रविवार' असे म्हटले आहे. इन्स्टियुट फॉर क्रिमिनल पॉलिसी रिसर्च (ICPR) च्या अहवालानुसार जगामध्ये कैद्यांची संख्या (३० सप्टेंबर २०१८ रोजी) १,०७,४३६१९ एवढी होती. त्यापैकी ४,१६६२३ कैदी भारतात आहेत.

मदत करणे, त्यांचे पुनर्वसन करणे हे आपले कर्तव्य आहे. कारण परमेश्वराने मानवाला आपल्या प्रतिरूपाचा तयार केल्यामुळे कैदीही आपले बांधव आहेत (उत्पत्ती १:२७) भारतीय कारागृह मिशन.

भारतीय कारागृह मिशन (PMI) ही संस्था तुम्हाला कारागृहाच्या मिशन कार्यात मार्गदर्शन करते. ही एक स्वयंसेवी संघटना असून कैद्यांच्या न्यायाकरीता झगडणारी, त्यांचा एकत्रित विकास साधण्यासाठी कार्य करते (JPDC) म्हणजेच न्याय, शांती विकास आयोग आणि कॅथॉलिक बिशप्स कॉन्फरन्स ॲफ इंडिया हया कार्याकरीता वाहिलेले आहेत. भारतीय कारागृह मिशन (PMI) चे स्वयंसेवक बंदिवासात असलेल्या बाधवांना नियमितपणे भेटी देऊन त्यांच्यासोबत व तेथील कर्मचाऱ्यांसोबत संबंध प्रस्थापित करतात. प्रत्येक धर्मप्रान्तात त्याचे कार्यालय असून त्यामध्ये संचालक (डायरेक्टर) व समन्वयक म्हणून धर्मगुरुंची नेमणूक केली जाते. बहुसंख्य सेमिनरीमधून प्रार्थना गट, प्रार्थना सभा, सांस्कृतिक कार्यक्रम आयोजित करून कैद्यांना आध्यात्मिक व मानसशास्त्रीय मदत केली जाते. PMI विविध प्रांतात ३० पुनर्वसन केंद्रे असून त्यामध्ये सुटका झालेले कैदी त्यांच्या जीवनात परिवर्तन घडवून आणण्यासाठी येऊन राहतात. मला आनंद वाटतो की, कैद्यांच्या सुटकेसाठी प्रयत्न करणे, त्यांच्या राहणीमध्ये बदल घडवून आणणे, त्यांचे पुनर्वसन करणे अशा आव्हानात्मक कार्यायासाठी पुष्कळ धार्मिक

संस्था पुढे येत आहेत. कॅथोलिक बिशप्स कॉन्फरन्स ऑफ इंडिया CBCI तर्फे मी त्यांचे मनःपूर्वक कौतुक करतो. इतर प्रापंचिकानादेखिल हया कार्यासाठी मी आंमत्रित करतो. "अहो माझ्या पित्याच्या आशिर्वादित हो या. जे राज्य जगाच्या स्थापनेपासून तुम्हाकरिता सिध्द केलेले आहे ते वतन घ्या, कारण जेव्हा बंदिवासात होतो तेव्हा तुम्ही माझ्याकडे आलात (मत्त्य २५:३४-३६) ज्याअर्थी तुम्ही माझ्या कनिष्ठ बंधूपैकी एकाला केले त्याअर्थी ते मला केले आहे."(मत्त्य २५:४०)

येशूचे सेवाकार्य :

गुन्हेगारीपासून परावृत्त करण्यासाठी गुन्हेगाराना न्याय संस्थेद्वारे शिक्षा फर्मावून तुरूंगात पाठविले जाते. सर्वसामान्य माणसाला गुन्हेगार, तुरूंग वगैरे याबद्दल तिरस्कार वाटतो. पण येशूचे तसे नक्ते, त्याने कैदी, गुन्हेगार, वेश्या, जकातदार मुक्तीसाठी त्याने आपले रक्त सांडले. तो म्हणतो, 'जकातदार व वेश्या तुमच्या अगोदर देवाच्या राज्यात जातात.' मत्त्य २१:३१ तो जकातनाक्यावर गेला व मत्त्याला बोलावून त्याला आपले शिष्य केले. पापी लोक व जकातदार यांच्याबरोबर भोजन करीत अतसा येशूने घोषणा केली की, तो नीतीमान लोकांसाठी नक्हे तर पापी व पश्चातापी, लोकांकरिता आला. लूक ५:३२ नाझरेथ येथील मंदिरात त्याने कैद्यांप्रती करूणा जाहिरपणे व्यक्ती केली. 'धरून दिलेल्यांची सुटका करण्यास मला पाठविण्यात आले आहे' लूक ४:१८ तो स्वतः भुकेला, तान्हेला परका, उधडा, आजारी आणि बंदिवान असल्याचे त्याने आम्हास प्रगट केले. मत्त्य २५:३१-३६.

भिंती म्हणजे तुरूंग नक्हे :

या वर्षी म्हणजे २०१९ मधील 'कारागृह मिशन रविवार' चा विषय 'भिंती म्हणजे तुरूंग नक्हे' असा आहे. हे शिर्षक रिचर्ड लवलेसच्या 'To Althea from prison' हया कवितेतून घेतलेले आहे. लंडनमधील वेस्टमिन्स्टर ॲबे येथील गेट हाऊस तुरूंगात सन १६४२ मध्ये ही कविता लिहिली. ते म्हणतात, 'दगडाच्या भिंती व लोखंडी गज हे एखाद्या व्यक्तीच्या शारीरीक हालचाली किंवा इकडे तिकडे फिरणे रोखू शकतात परंतु त्या व्यक्तीला प्रेम करण्यापासून,

स्वतंत्र विचार करण्यापासून रोखू शकत नाहीत.' त्याचे हदय, मन अंतःकरण सैदव मुक्त असते. तुरुंग एखाद्याचे विचार कल्पना, स्वप्ने,दृष्टी योजना आणि प्रकल्प यांना कुलुपबंद करू शकत नाही. तुमचे अंतःकरण शांत व निरागस असेल तर तुरंग तुमच्यासाठी एखाद्या आश्रमाप्रमाणे असेल जेथे तुम्हाला तुमचं संपूर्ण जीवन बदलून टाकता होईल."पमरेश्वर कोणतीही गोष्ट अशक्य नाही लूक १:३७.

मित्र नाही पण एक पर्वत :

बहारोज बुचानी नावाच्या एका इराणी कुर्द वंशाच्या निर्वासिताला पापुआ न्यू गिनीच्या मानूस बेटावर अनेक वर्षे डांबण्यात आले होते. 'भिंती म्हणजे तुरंग नके' हया कल्पनेचे तो एक उत्तम उदाहरण आहे. त्या ठिकाणी त्याने एक पुस्तक लिहिले 'मित्र नाही पण एक पर्वत' ते पुस्तक त्याने कॉटस अॅपवर मेसेजव्हारे आपल्या मित्राला पाठविले. त्या पुस्तकाला २०१९ च्या उत्कृष्ट साहित्याचा एक लाख डॉलर्सचा क्लिक्टोरियन पुरस्कार मिळाला तो स्वीकारतांना त्याने म्हटले, 'अज्ञात स्थळी खितपत पडलेल्या लोकांना आपण विसरलो.' मी एकांतात पुस्तक लिहिले खरे पण पापुआ न्यू गिनीच्या दूसऱ्या बेटावर सातशेजण अज्ञातवासात जीवन जगत होते. मानूस व नौरू बेटावरील निष्पाप लोकांच्या अमाननीय छळाची हकीकत आस्ट्रेलिया व जगभरातल्या लोकांना कळावी हा माझा हेतू होता."

लिऊ झियाबो (१९५५-२०१७)

तुरुंगात खितपत पडलेल्या लोकांचे लिऊ झियाबो हे दुसरे उदाहरण आहे, त्यांना चीन देशाचे नेत्सन मंडेला म्हणतात. ते एक लेखक, टीकाकार, मानवी हक्क कार्यकर्ता व नोबेल पारितोषिक विजेता होते. ते चीनमध्ये राजकीय सुधारणा करण्यासाठी झटले. झिजोऊ लियानिंग येथे त्यांना राजकीय कैदी म्हणून ठेवण्यात आले. त्यांनी मूलगाम मानवी हक्कासाठी दीर्घ अहिंसात्मक लढा दिला त्यासाठी त्यांना २०१० चे नोबेल पारितोषिक देण्यात आले. ते म्हणतात, भाषण स्वातंत्र्य हा मानवाचा मूलभूत हक्क आहे. महात्मा गांधी प्रमाणे ते हिंसेच्या विरोधात उभे राहिले. कितीही यातना सहन कराव्या लागल्या तरीही तिरस्काराला प्रेमाने,

व्देषाला सहनशीलतेने, उधटपणाला नम्रतेने, मानखंडनेला प्रतिष्ठेने आणि हिंसेला अहिंसेने उत्तर दिले पाहिजे.

पोप फ्रान्सिस :

परमगुरुसवामी फ्रान्सिस यानी २५ जानेवारी २०१९ रोजी पनामा येथील 'लास गारझास डि पॅकोरा' येथील अल्पवयीन कैद्यांच्या कोठडीमध्ये पश्चातापाची प्रार्थना करतांना समाजामध्ये पापी व गुन्हेगार लोकांना दूर सारण्यासाठी ज्या अदृष्ट भिंती उभारल्या जातात त्याबद्दल आपल्या उपदेशात त्यांनी सांगितले की, 'मी तुम्हाला सांगतो की, समाजामध्ये वाईटावर चांगुलपणाने, गुन्हयाला क्षमेने जिंकण्यासाठी व शांतीने जीवन जगण्यासाठी, आपसात भिंती न बांधता पूल बांधले पाहिजेत' चला ! आपण सर्वजन फाशीची शिक्षा रद्द करण्यासाठी पोप फ्रान्सिस जे प्रयत्न करीत आहेत त्यामध्ये त्यांना हातभार लावू या. कारण फाशीची शिक्षा म्हणजे मानवाच्या प्रतिष्ठेवर फार मोठा हल्ला आहे.

भिंती विरहित कारागृह (कैद्यांसाठी मुक्तांगण)

भारतीय कारागृह व्यवस्थापन संस्थेने कैद्यांसाठी मुक्तांगण (Open Prison) हे जे पाऊल उचलले आहे, त्याची CBCI ने प्रशंसा केलेली आहे. अशा प्रकारच्या व्यवस्थेत कैद्यांची स्यंजबाबदारी महत्वाची ठरते. राहण्यास योग्य असे कैदी उधडया तुरंगात पाठविले जातात. तेथे त्यांनी कायदेशीरपणे स्वतःची उपजिविका करावी तसेच सामाजिक संबंध प्रस्थापित करावेत असा त्यामागे उद्देश असले अशा प्रकारच्या योजनेमुळे तुरंगातील शिस्तीचे वातावरण बदलते. कैदी अधिक नियमांचे पालन करणारे होतात. तसेच कुटुंबासमवेत राहतांना तणावमुक्त असतात.

अनुमान:

करागृह मिशन रविवार साजरा करतांना भारतातील १४०१ तुरंगातील ४, १९,६२३ कैद्यापैकी प्रत्येकाला चर्च ठामपणे असे सांगू इच्छिते की, भितीमूळे तुंरग बनत नाहीत. आमची

वृत्ती, आमची दृष्टी आणि परमेश्वराच्या ईच्छेचा स्वीकार हया गोष्टी आमच्या जीवनात महत्वाच्या आहेत. तुरुंगातील माझ्या कैदी बंधु भगिर्णींनो, आम्ही तुमच्याबरोबर आहोत. आम्ही तुमच्यासाठी प्रार्थना करतो. तुम्हाला आधार देतो. परमेश्वर आपला गड आहे, तो तुमचे जीवन पूर्वस्थितीत आणील. तुरुंगाबाहेरच्या माझ्या बंधुभगिर्णींनो, तुरुंगातील कैद्यांची हाक ऐकून लिसियक्सच्या सत तेरेसप्रमाणे प्रार्थनेबारे, उपस्थितीब्दारे, मदतीब्दारे आपण त्यांना प्रतिसाद देऊ या (इब्री १३:२) या शास्त्रवचनाप्रमाणे 'आपण जणू तुरुंगातील कैद्यासमवेत आहोत अशा रितीने त्यांची आठवण ठेवू या' माझ्या इतर बिशप बंधुसमवेत PMI (भारतीय कारागृह मिशन) च्या कैद्यांची सुटका, पुनर्नवीकरण आणि पुनर्वसनाच्या कामात सहभाग घेणाऱ्या स्वयंसेवकांप्रती मी कृतज्ञता व्यक्त करतो. भारतीय कारागृह मिशनचा आश्रयदाता संत मँक्समिलन कोल्बे याचे तुम्हास मार्गदर्शन लाभो, आपली पवित्र माता मरिया सर्वदा तुमचे रक्षण करो.

आपला,
बिशप ऑलिविन डिसिल्व्हा
चे अरमन PMI.